

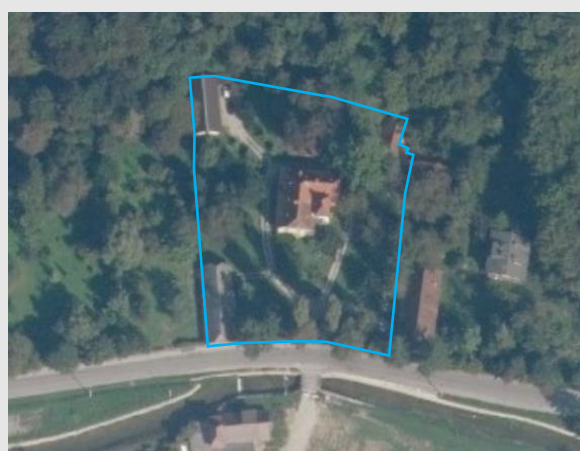
PODOLJE

---

1. OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI

Županija	Zagrebačka
Grad/općina	Grad Samobor
Naselje	Samobor
Katastarski podaci	k.č. br. 1097, k.o. Samobor
Naziv	Podolje/Praunsperger
Nadležnost	Konzervatorski odjel u Zagrebu
Glavna datacija	17. i 19. stoljeće
Naručitelj	obitelj Szaich (Saić), obitelj Praunsperger
Vlasništvo	Privatno
Pravni status	Z-1417
Namjena	Stambena

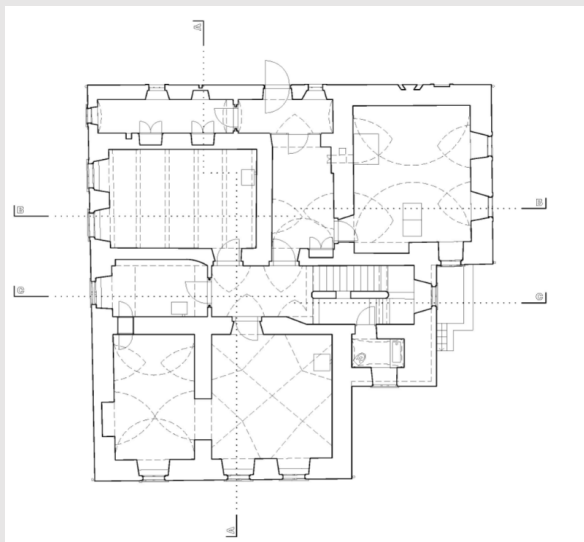
Povijesni katastar imanja iz 1862. godine, zona zaštite na DOF podlozi

2. SMJEŠTAJ, ORGANIZACIJA I SASTAVNICE CJELINE

Maleni dvorac, smješten na nevelikoj parceli podno brda Stražnik uz cestu koja vodi iz Samobora prema Žumberku, okružen je perivojnim zelenilom. Uz zapadni rub parcele s orijentacijom na cestu smještena je jedna veća gospodarska građevina kraćom stranom orijentirana prema cesti, a preostale dvije nalaze se u sjevernim uglovima čestice.

2.1. DVORAC

Dvokrilni dvokatni dvorac L tlocrta na spoju dvaju krila ima volumen u formi tornja s četverostrešnim krovom koji doprinosi dinamici i slikovitosti cjeline. Prizemlje glavnog zapadnog krila određeno je središnjim hodnikom - komunikacijskom jezgrom, odakle se pristupa dvjema bočnim prostorijama u prednjem i dvjema manjima u stražnjem dijelu građevine te većoj prostoriji uz začelje zgrade. Prostorna organizacija dviju katnih etaža sasvim je jednaka - dvije prednje prostorije nejednakih dimenzija orijentirane na perivoj, koje su manjim hodnikom odijeljene od stražnjih prostorija na koje se nadovezuje prostorija istočnoga krila. Stubište koje povezuje sve etaže od podruma do potkrovlja smješteno je unutar zasebnog volumena (tornja) te je vezano za ulaznu vežu i hodnike svake etaže. Prostorije prizemlja svodene su bačvastim svodovima sa susvodnicama i križnim svodovima. Glavna prostorija prvoga kata ima jedinstveni svod s radijalno položenim susvodnicama (tzv. grebenasti svod), a u ostalim su prostorijama bačvasti svodovi sa susvodnicama, ili drveni grednici s gredama zasječenih bridova (17. stoljeće). Prostorije drugoga kata također zaključuju bačvasti svodovi sa susvodnicama ili drveni grednici.

Pročeljna artikulacija potječe iz različitih razdoblja formiranja dvorca pa je glavno pročelje raščlanjeno lučno zaključenim prozorima koji potječu s kraja 19. stoljeća, dok se na ostalim pročeljima zatječu pravokutni prozori 17. stoljeća karakterističnih dimenzija, kamenih okvira i profiliranih nadstrešnica i klupčica. Ispod recentne žbuke nalazi se velikim dijelom očuvana žbuka s kraja 17. ili početka 18. s jednostavnim polikromnim konceptom kojeg čine slikani ugaoni kvadri te rubne trake vezane za kamene okvire prozora i portala koji su također bili bojani. Polikromiju su činile dvije boje – slonokosno bijela kojom su bojane plohe zida, elementi kamene arhitektonske plastike (prozora i portala) te lica slikanih ugaonih kvadara i tamniji oker kojim su definirani rubovi ugaonih kvadara, bojan je sokl i okviri puškarnica te su rubljeni elementi kamene arhitektonske plastike.

Iznimnu vrijednost i zanimljivost ovoga dvorca čini izuzetno dobro očuvan interijer sa svodnim konstrukcijama i drvenim grednicima iz 17. stoljeća, podnih dasaka iz istog vremena, drvenog stubišta s keramitnim opločenjem na podestima iz 19. stoljeća, kompletne vratne stolarije, kamenih vratnih okvira, kaljevih peći. Tu je i vrijedna pokretna baština: namještaj, slike, oružje, tepisi, posuđe itd.

2.2. GOSPODARSKE ZGRADE

Gospodarska građevina u prednjem dijelu parcele s orijentacijom na cestu položena je u smjeru sjever – jug, dakle zabatnim pročeljima prema cesti. Prizemnica, zidana kamenom s visokim dvostrešnim krovom, i danas je u gospodarskoj namjeni. Gospodarska građevina u stražnjem sjeverozapadnom uglu čestice, izduljene pravokutne forme i dvostrešnog krovišta recentno je obnovljena, dok je ona u sjeveroistočnom uglu u lošem stanju i van funkcije.

2.3. KRAJOLIK

Pejzažno uređeni manji perivoj s vijugavim linijama staza kojima se ophodi dvorac i imanje formiran je potkraj 19. stoljeća. Nekoliko starijih stabala moguće potječe iz vremena njegova uređenja. U dobrom je stanju, održava se i nadopunjava po potrebi sadnjom biljnog fonda koji je u skladu s obilježjima krajolika.

3. STANJE

Dvorac je u relativno dobrom stanju kako konstruktivno tako i interijerski. Pročelja s visoko očuvanim izvornim slojem žbuke iz 17. stoljeća dvobojne koncepcije i svim pripadajućim arhitektonskim elementima u vidu kamene plastike prozora (klupčice i nadstrešnice) potrebno je obnoviti u skladu s konzervatorskim smjernicama. Pročelja stubišnog volumena (tornja) iz 19. stoljeća obnovljena su 2016. godine.

Dvije gospodarske građevine na zapadnoj strani čestice u dobrom su stanju i u gospodarskoj su namjeni, dok je jedna u sjeveroistočnom uglu u lošem stanju i bez namjene.

4. VALORIZACIJA

Dvorac Podolje, prvotno kula, a onda dvorac obitelji Szaich i potom Praunsperger, doživio je niz transformacija tijekom više od petsto godina, zadržavši sklad cjeline sazdane od različitih povijesnih slojeva. Svjedočanstvo je obrane Samobora od turskih napada, ali iznad svega izuzetan primjer stambene arhitekture 16., odnosno 17. stoljeća koji je usprkos kasnijim adaptacijama sačuvao brojna obilježja arhitektonskog oblikovanja toga vremena. Osim prostorne organizacije i karakterističnih konstruktivnih elemenata, od bačvastih svodova sa susvodnicama do drvenih grednika zasječenih bridova, ima rijetko očuvan primjer grebenastog svoda. Svjedočanstvo je i tipičnog pročeljnog

oblikovanja iz 17. stoljeća, i to kamenom prozorskom i portalnom plastikom, ali i žbukanim slojem karakteristične organičnosti i živosti s jednostavnim dvobojnim slikanim konceptom u kombinaciji slonokosno bijele i okera. Intervencije iz 19. stoljeća, koje prije svega prezentira dogradnja tornja sa stubištem, svjedoče o tipičnoj sklonosti slikovitosti i simbolici, što ukazuje na romantičarski pogled na život, ali i na traganje za stilom koji će zadovoljiti prohtjeve vremena.

Povijesna slojevitost dvorca Podolje (Praunsperger Bošnjak) njegova je ključna osobina te je temelj konzervatorskog stava o budućoj obnovi i prezentaciji. Zatečeno stanje koje svjedoči o njegovoj obrambenoj fazi u 16. stoljeću, kao i o transformacijama koje su uslijedile, s ciljem prilagodbe potrebama i načinu života od 17. do kraja 19., odnosno početka 20. stoljeća, jednako su važni slojevi koji će upravo zato biti uključeni i u prezentaciji pročelja.

Očuvanost ne samo vanjštine već i interijerskog oblikovanja i opreme čini ovaj dvorac posebno vrijednim u presjeku dvoraca kontinentalne Hrvatske. Potrebno ga je stoga očuvati i prenijeti budućim generacijama kao vrijedno svjedočanstvo načina i kulture življenja na ovim prostorima.

5. MJERE ZAŠTITE I PREPORUKE ZA OBNOVU I PRENAMJENU DVORCA I PRIPADAJUĆIH CIJELOVA KOMPLEKSA

Dvorac, k.č. 1907, k.o. Samobor – stupanj zaštite: D1

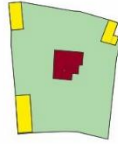
Dvorac se obnavlja primjenom konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i opreme interijera. Moguće su minimalne intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije. Obnavljaju se i prezentiraju elementi očuvane povijesne opreme (prozorska i vratna stolarija, drveni grednici, kaljeve peći, drveni podovi i stube, keramične podne pločice itd.).

Gospodarske zgrade, k.č. 1907, k.o. Samobor – stupanj zaštite: G2

Tri gospodarske zgrade potrebno je obnoviti primjenom konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena i artikulacije pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene.

Krajolik, k.č. 1907, k.o. Samobor – stupanj zaštite: K3

Perivoj oko dvorca štiti se u smislu očuvanja zelene zone i identitetskih obilježja krajolika s mogućim novim načinom oblikovanja i novim sadržajima koji su usklađeni s karakterom prostora.

DVORAC

- D1 Primjena konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i opreme interijera. Moguće su minimalne intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije. Obnavljaju se i prezentiraju elementi očuvane povijesne opreme. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjericama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

PERIVOJ

- K3 Očuvanje zelene zone ili parterno uređenje bez nove izgradnje, sve usklađeno s karakterom prostora (prema konzervatorskim smjericama nadležnog konzervatorskog odjela).

GOSPODARSKE ZGRADE

- G2 Primjena konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjericama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

6. BIBLIOGRAFIJA I DOKUMENTACIJA

Jakaša Borić, V.: Dvorac Podolje u Samoboru – povijest gradnje i oblikovanja, Portal, br. 6, 2015., 99 - 112

Somek, P; Feletar, D.: Važniji objekti graditeljske baštine grada Samobora (od romanike do kasne secesije), Samobor – zemljopisno povijesna monografija, Samobor, 2011., 574-579

Arhitektonska snimka dvorca Podolje, R. Cottiero, d.i.a., Zagreb, 2015.

Restauratorsko izvješće o istraživačkim radovima na pročeljima i u interijeru dvorca Podolje, V. Varšić, Zagreb, 2015.